

Mediální reprezentace návštěvy dalajlámy v ČR v říjnu 2016 ve vybraných pořadech ČRO

*Analýza objektivit a vyváženosti
vybraných pořadů odvysílaných ČRo v období od 17. 10. do 27. 10. 2016*

Mgr. Filip Rozsival, Mgr. Zdeněk Dytrt

13. 9. 2017

ZADÁNÍ A CÍL ANALÝZY

- ◁ **Zadavatel analýzy:** Rada Českého rozhlasu.
- **Zadání:** Jaký mediální obraz návštěvy tibetského duchovního vůdce, 14. dalajlámy Tändzina Gjamccho, v Praze na podzim 2016 poskytovaly vybrané pořady Českého rozhlasu?
- **Cílem analýzy** bylo zjistit, nakolik si ČRo během stanoveného období v určených pořadech počínal v souladu s povinnostmi média veřejné služby, to zejména v oblastech:
 - a) poskytování **objektivních, ověřených**, ve svém celku **vyvážených** a **všestranných** informací pro svobodné vytváření názorů
 - ◁ b) působení ČRo coby **fóra pro veřejnou diskusi**, v níž je možno vyjadřovat **široké spektrum názorů a hledisek**.

TEORETICKÁ VÝCHODISKA

- ⟨ **Agenda setting** (McCombs, Shaw)
- ⟨ **Mediální obraz a mediální rámce** (Entmann)
- ⟨ **Objektivita a vyváženost** (Westerstahl)

VÝZKUMNÉ OTÁZKY

- **HVO: Postupoval Český rozhlas při mediálním pokrytí návštěvy dalajlámy v Praze ve sledovaném období v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v Zákoně 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a v Kodexu Českého rozhlasu?**

- **Kvantitativní analýza**
 - **A/ Jaké rutinní postupy** užil Český rozhlas při pokrývání agendy návštěvy dalajlámy? **Jak tematicky strukturoval** agendu této návštěvy?
 - **B/ Umožnil Český rozhlas ve svém vysílání prezentaci širokého spektra názorových pozic** k problematice návštěvy dalajlámy obecně? Nebyla jednostranně zvýhodňována určitá názorová perspektiva a jiné potlačovány?
 - **C/ Jaké interpretační rámce** využíval ČRo při reprezentaci agendy návštěvy dalajlámy? **Jaký byl mediální obraz** této návštěvy?

- **Kvalitativní analýza**
 - **D/ Dopouštěli se kmenoví žurnalisté ČRo v medializaci daného tématu věcných či profesních pochybení?**
 - **E/ Objevil se v určeném vysílání favorizující či defavorizující přístup** k některým aktérům dané agendy či reprezentantům názorových perspektiv svědčící o ztrátě nestrannosti či dokonce podjatosti?
 - **F/ Byly v určeném vysílání adekvátně a správně uváděny afiliace** pozvaných respondentů?

VÝZKUMNÝ SOUBOR

1) Radiožurnál:

- ⌋ Vysílání ve dnech **17. – 20. 10. 2016** v čase **6:00 – 18:30 hod.**

2) Plus:

- ⌋ Vysílání ve dnech **17. – 20. 10. 2016** v čase **6:00 – 22:00 hod.**
- ⌋ Radiofórum ze dne 25. 10. 2016.
- ⌋ Názory a argumenty ze dne 27. 10. 2017.

◁ *Definice analytických jednotek*

- ◁ 1. Základní analytická jednotka – **zvukový příspěvek**, který tematizoval problematiku návštěvy dalajlámy.
- ◁ 2. Další typ použitý v kvalitativní analýze - **promluva/výrok profesionálního komunikátora** (moderátora, reportéra, komentátora) a jeho **komunikační chování**.

◁ *Výběr analyzovaných jednotek*

- ◁ 1. prvostupňová rešerše na základě výskytu sledované agendy v příspěvcích – nalezeno 217 příspěvků
- ◁ 2. vyřazení mimotematických příspěvků / promluv (upoutávky na jiný později vysílaný příspěvek, okrajové zmínky).
- ◁ 3. vstup do analýzy – 197 příspěvků (151 zpravodajských a 46 publicistických, 55 Radiožurnál, 142 Plus)

◁ *Analýza prezentuje závěry vyčerpávajícího šetření*

POUŽITÉ METODY, OPERACIONALIZACE

◁ Výzkumná metoda:

- ◁ kvantitativní - *explorativní obsahová analýza*
- ◁ kvalitativní - *kvalitativní obsahová analýza*

Operacionalizace jednotlivých úrovní výzkumu:

◁ příspěvek:

- téma příspěvku (dominantní / vedlejší motiv),
- stopáž v sekundách,
- typ příspěvku (žánrové členění),
- počet příspěvků a jejich distribuce v čase.

◁ zdroj:

- typ zdroje
- stranická a profesní identifikace (politik, expert, vox pop apod.)

◁ téma:

- tematické interpretační rámce a subrámce.

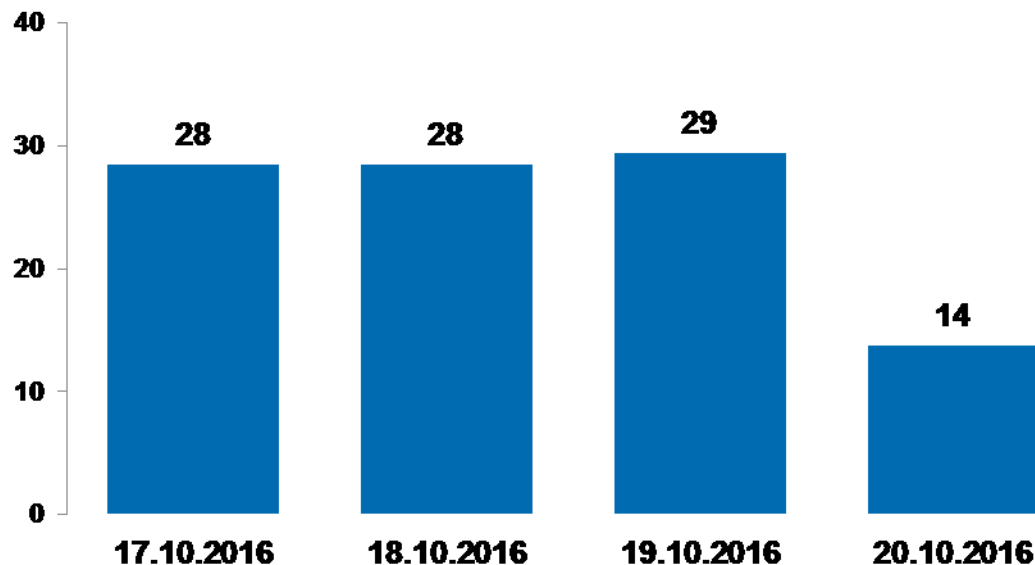
Pozice tématu v rámci příspěvků

- ☛ **Hlavní téma** – téma návštěvy dalajlámy tvoří hlavní agendu příspěvku
- ☛ **Vedlejší téma** – téma je pojednáno v rámci jiné agendy (např. daňová reforma)

pozice tématu	zpravodajství	publicistika	celkem
	v %	v %	v %
hlavní téma příspěvku	95 %	91 %	94 %
vedlejší téma příspěvku	5 %	9 %	6 %
celkem	100 %	100 %	100 %

- ☛ Téma návštěvy dalajlámy mělo v naprosté většině sledovaných příspěvků pozici hlavního tématu – zejména ve zpravodajství.

Distribuce příspěvků ve sledovaném období

Sledované období pro kvantitativní analýzu: 17. 10. – 20. 10. 2016

- Radiožurnál: rozmezí 6:00 – 18:30.
- Plus: rozmezí 6:00 – 22:00 hodin (relace Radioforum z 25. 10. a Názory a argumenty z 27. 10. do kvantitativní analýzy nevstoupily).

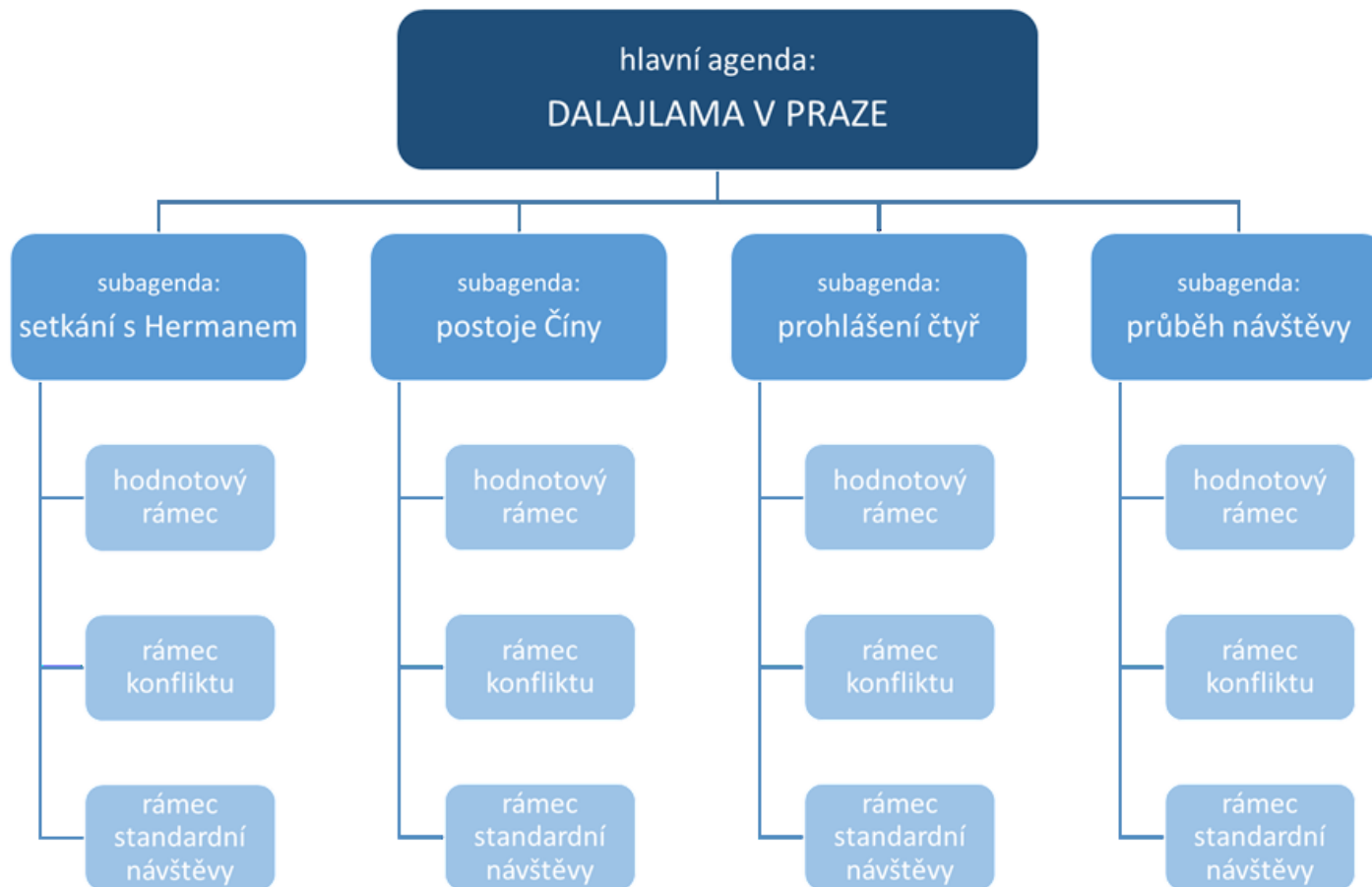
Informační zdroje ČRo

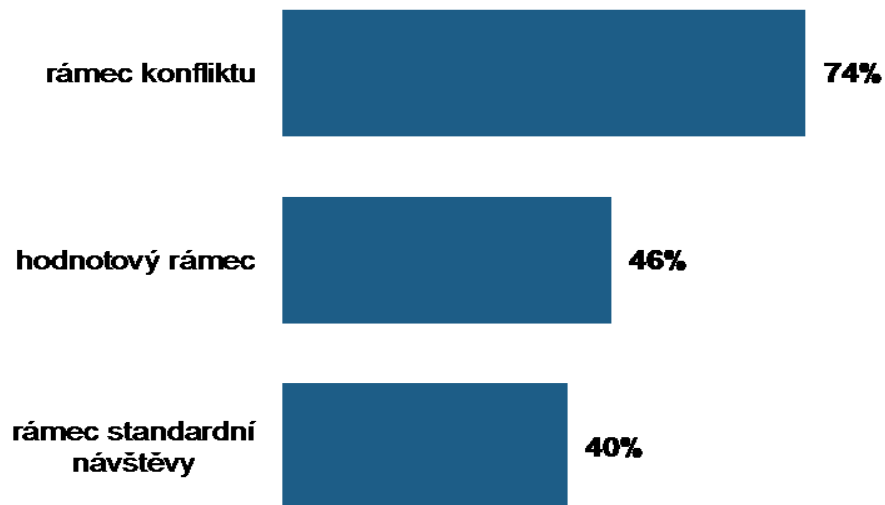
informační zdroje ČRo - souhrnně	v %
prezident, spolupracovníci prezidenta	15 %
Bohuslav Sobotka, premiér	12 %
oficiální čínské zdroje	11 %
dalajláma	10 %
ostatní čeští politici	8 %
Daniel Herman	8 %
ministerstvo zahraničí a jeho představitelé	6 %
Jan Hamáček, předseda poslanecké sněmovny	5 %
nevládní organizace a jejich představitelé	5 %
ostatní zdroje	20 %
celkem	100 %

- ☞ Většina informačních zdrojů pocházela **z politické sféry**, nejvyužívanějším zdrojem byl **prezident Miloš Zeman a jeho spolupracovníci**. Dále to byl premiér Bohuslav Sobotka, oficiální čínské zdroje a samotný dalajláma. Relativně **v malé míře** informace pocházely **od expertů či odborníků** (3 %).

Struktura zkoumané agentury

Interpretační rámce příspěvků

- Nejčastěji byl využit **rámec konfliktu**, a to jak na mezinárodní, tak na domácí scéně. Rámec prezentace dalajlámy jako nositele určitých hodnotových a názorových postojů byl využíván méně.

Struktura interpretačních rámců

hlavní rámce	subrámce	v %
rámec konfliktu	zdroj konfliktu na domácí scéně	45 %
	vztahy s Čínou a jejich možné narušení	40 %
	spor o zahraničně-pol. směřování ČR	11 %
	spor o hodnotové směřování ČR	8 %
hodnotový rámec	duchovní vůdce	34 %
	vztah k ČR	11 %
	přítel V. Havla	10 %
	humanista	8 %
	nepřítel Číny, separatista	5 %
	politik, politické cíle	3 %
	demokrat, stoupenec Západu	1 %
rámec standardní návštěvy	návštěva jako standardní příjezd zahraniční osobnosti	42 %

Rámec konfliktu – návštěva jako zdroj či katalyzátor sporů na domácí scéně, ve srovnatelné míře i možné narušení vztahů s Čínou.

Hodnotový rámec – dominuje dalajláma jako duchovní vůdce.

KVALITATIVNÍ ANALÝZA

- ◊ V rámci kvalitativní analýzy jsme se zaměřili na identifikaci a popis profesních pochybení kmenových novinářů ČRo.
- ◊ Cílem bylo zjistit, zda byly v rámci zkoumaného vysílání dodrženy **zásady objektivního a vyváženého informování** a zda nedocházelo **k profesním chybám**, které negativně postihují objektivitu, vyváženost, faktičnost a nestrannost.

KVALITATIVNÍ ANALÝZA

◁ Oblasti profesních pochybení sledované v rámci analýzy

- **nekorektní interpretace** (např. zkreslování, zveličování...)
- **sugestivní otázky** (vkládání odpovědi do samotné otázky)
- **informační nepřípravenost a/nebo věcná nepřesnost** na straně moderátora /komentátora/ reportéra ČRo
- **nepřesné odkazování na zdroj** (odkaz na zdroj neuveden nebo uveden nepřesně)
- **používání argumentů, které nelze spojit s jasně definovaným zdrojem** ze strany kmenových žurnalistů ČRo
- **neschopnost moderátora korigovat “fauly”** (např. zesměšňování či užití vulgarizmů) na straně diskutujících
- **neovládnutí emocí moderátora / reportéra ČRo** (ironie, sarkasmus, zesměšňování)
- **zjevné projevy moderátora/ reportéra ČRo de/favorizující zemi/stranu/ politika** nebo politický/ hodnotový proud
- **neoddělování faktů a názorů** (pouze u zpravodajství)
- **nekorektní interpretace dat** výzkumů veřejného mínění nebo jiných údajů / statistik
- **stereotypizace** – uplatňování předsudků a stereotypů vůči národnostem, etnickým, náboženským či jiným skupinám.

KVANLITATIVNÍ ANALÝZA

Hlavní zjištění

- ⌋ Moderátoři i redaktoři ČRo ve zkoumaném zpravodajství pokrývajícím agendu návštěvy dalajlámy **zachovávali korektní, nestranný a vyvážený postoj.**
- ⌋ **Zpravodajství:** nebyla identifikována žádná pochybení.
- ⌋ **Publicistika:** Tři méně významná pochybení – 2x faktická chyba (záměna data, chybné představení hosta), jednou sugestivní dotaz („*Vy jste se s dalajlámou viděl už poněkolkáté. A tak se ptám, pozná, podle Vašeho názoru, vnímavý člověk hned, že je dalajláma výjimečný?*“ - Den podle, ČRo Plus, 17. 10. 2016).

HLAVNÍ ZÁVĚRY

- ☛ **HVO: Postupoval Český rozhlas při pokrytí tématu návštěvy dalajlámy a souvisejících událostí ve sledovaném období v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v Zákoně 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a v Kodexu Českého rozhlasu?**
 - Tématu byla věnována pozornost **ve zpravodajství i publicistice obou stanic**, a to během celého průběhu návštěvy. Pozornost byla věnována jak samotnému průběhu návštěvy, tak i různým událostem, které ji provázely.
 - ČRo využil **široké spektrum zdrojů**, artikulujících často zásadně odlišná stanoviska. Problém spatřujeme **v menším zastoupení mimopolitických zdrojů** - zejména expertů a odborníků - a určitém omezení názorových perspektiv.
 - Při rámování agendy **dominoval rámec konfliktu, méně byl zastoupen rámec hodnotový**, což považujeme za určité zploštění mediálního obrazu.
 - Kmenoví žurnalisté ČRo při reprezentaci agendy návštěvy dalajlámy v naprosté většině případů **postupovali v souladu s profesními standardy a normami**. Rovněž při uvádění afiliací mluvčích postupovali moderátoři či redaktoři v naprosté většině případů korektně.

HLAVNÍ ZÁVĚRY

- ✓ V rámci pokrývání agendy návštěvy dalajlámy ČRo poskytl objektivní, ověřené, ve svém celku vyvážené a všestranné informace pro svobodné vytváření názorů a postupoval v souladu se svými povinnostmi média veřejné služby.

DĚKUJEME ZA POZORNOST